

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 26 februari 1924 kl. 2 e. m.

*Utlåtande, i anledning av väckt motion om utredning och förslag
angående höjning av manlig folkskollärares pensionsålder.*

I en inom första kammaren av herr *Rooth* väckt, till bankoutskottet hänvisad motion nr 40 har hemställts, »att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till höjning av manlig folkskollärares pensionsålder.»

Beträffande motiveringen för detta yrkande får utskottet hänvisa till motionen.

Såsom i motionen erinrats, förelåg vid sistlidet års riksdag till behandling ett liknande förslag, i det att samme motionär i en inom första kammaren väckt motion hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte efter verkställd utredning till riksdagen inkomma med förslag till höjning av manlig folkskollärares pensionsålder till 65 levnadsår. Över sistberörda motion inhämtade bankoutskottet i vederbörlig ordning yttranden av skolöverstyrelsen, styrelsen för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. samt statskontoret. Beträffande innehållet i dessa yttranden tillåter sig utskottet att hänvisa till sitt i ämnet den 10 april 1923 avgivna utlåtande (nr 24).

Utskottet.

För egen del anförde utskottet i nämnda utlåtande följande:

»Av den redogörelse, som skolöverstyrelsen lämnat för den tidigare behandlingen av förevarande fråga, framgår, att pensionsåldern för folkskollärare, då folkskollärarnas pensionsinrättning år 1866 tillkom, bestämdes till 60 levnadsår, men att densamma redan 10 år senare — genom kungörelse den 24 november 1876 — nedsattes till 55 år. Pensionsåldern förblev sedermera orubbad till år 1918, då den i samband med den senaste löneregleringen för folkskollärarkåren åter höjdes till 60 levnadsår.

Det torde icke kunna förnekas att, såsom motionären även framhållit, det för staten måste anses vara angeläget, att folkskollärarnas arbetskraft i tillbörlig grad utnyttjas; och synes fördenskull en alltför tidig pensionering av denna tjänstemannagrupp böra undvikas. Med hänsyn till skolans bästa torde emellertid, på sätt skolöverstyrelsen erinrat, starka skäl tala för att i fråga om folkskollärarna bibehålla en lägre pensionsålder än den, som i allmänhet fastställts för civila befattningshavare i statens tjänst. Att, såsom motionären synes åsyfta, med avseende å pensionsåldern lik-

ställa folkskolans lärare med lärarna vid de allmänna läroverken torde icke vara möjligt med hänsyn till de väsentliga olikheterna i tjänstgöringsförhållandena vid dessa båda slag av läroanstalter. Det övervägande flertalet folkskolor hava nämligen endast en lärare, medan vid ett allmänt läroverk undervisningen alltid bestrides av flera lärarkrafter. I de fall, där tjänstgöringsförhållanden eller andra omständigheter medgiva en utsträckning av folkskollärarens tjänstetid, är emellertid möjlighet till sådan utsträckning beredd genom den bestämmelse, enligt vilken de lokala skolmyndigheterna må medgiva rätt för lärare att under fem år efter uppnådd pensionsålder kvarstå i tjänst. Denna bestämmelse, vilken åtminstone under de senaste åren i stor utsträckning synes hava vunnit tillämpning, är enligt utskottets uppfattning i hög grad ägnad att motväga de olägenheter ur statsekonomisk synpunkt, som enligt motionärens mening äro förenade med de nuvarande bestämmelserna rörande pensionsåldern.

Av skäl, som här angivits, och då tillräcklig erfarenhet ännu icke vunnits beträffande verkningarna av den så nyligen vidtagna höjningen av folkskolläraernas pensionsålder, har utskottet nu icke ansett sig kunna tillstyrka någon ändring i förevarande avseende.»

Under återopande av vad sålunda anförts, hemställde utskottet, att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda. Detta blev även riksdagens beslut.

De skäl, som i ovan intagna utlåtande anfördes, synas utskottet fortfarande äga giltighet. Utskottet vill i detta sammanhang ånyo erinra om det stadgande, enligt vilket vederbörande skolmyndigheter må medgiva lärare tillstånd att under högst fem år efter uppnådd pensionsålder kvarstå i tjänst. Denna bestämmelse synes, såvitt erfarenheten givit vid handen, i de fall, där vederbörande lärare finnes även efter uppnådda 60 levnadsår kunna på tillfredsställande sätt bestrida sin tjänst, i avsevärd utsträckning hava vunnit tillämpning. Under sådana förhållanden och då några nya skäl av beskaffenhet att kunna föranleda ett frångående av den ståndpunkt, utskottet sistlidet år intagit i frågan, ej blivit anförda, har utskottet funnit sig böra avstyrka bifall till den nu förevarande motionen.

Utskottet får sålunda hemställa,

att ifrågavarande motion I:40 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 26 februari 1924.

På bankoutskottets vägnar:

BERNH. ERIKSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Lindley, Björnsson, Enhörning, Vindahl, Johansson* i Friggeråker, *Dalberg, Bondeson* och *Clemetson*;

av andra kammaren: herrar *Eriksson* i Grängesberg, *Gustafsson* i Örebro, *Borggren, Hamrin, Bäcklund* och *Lovén*.